

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl., za en mesec 1 gl., 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl., 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrstopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“. O pravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

† Aleksander II. Nikolajevič.

Po vsem svetu je vzbudilo veliko grozodejstvo, ki je umorilo ruskega carja Aleksandra II., žalost in sočutje. Kajti naj ima slovanska Rusija še toliko sovražnikov, jedno priznava ves svet, namreč, da je bil car Aleksander blag monarh. To se vidi iz vsega njegovega življenja.

Car Aleksander Nikolajevič II. se je rodil v Moskvi, zibelji ruskih vladarjev, 17. aprila 1818. — Dne 16. aprila 1841 zaročil se je z Marijo Aleksandrovno, bivšo princezo Hessen-Darmstadtsko (umrla 22. maja 1880). — Dne 19. februarja osodepolnega leta 1855 o času krimske vojske stopil je na prestol in na vlado. Po končani krimske vojski in po 30. marca 1856 v Parizu sklenenem miru bil je 26. avgusta 1856 v Moskvi za carja venčan in maziljen. —

O priliki venčanja izjavil se je v svojem manifestu do naroda tako-le: „Sklenil sem v svojem srci toliko časa ne pristopiti k izvršenju svojega venčanja, dokler ne umolkne bojni grom, pretresajoč predele našega carstva. Zdaj dobrodejni mir povrača Rusiji prejšnje spokojstvo. Da mi pomože Vsegamogočni z vzloženjem venca carskega vzložiti na-se slovesno pred svetom obljubo — živeti jedino le za blagor podanih mi narodov.“

V teh besedah izraženo je tudi v resnici vse carjevo poznejše delovanje. — Prvo, s čemer se je jel pred vsem pečati, bilo je „zboljšanje stanja robujočih kmetov“. Uže 8. januarja 1857 bila je sestavljena komisija pod predsedništvom kneza A. T. Orlova za točno preiskavanje in predloge o krepstnem stanju. Tedaj bilo je prepuščeno plemenitašem sporazumeti se s kmeti o prepuščeni „graščinskoga“ sveta in dvorjanstvo dveh stoličnih in nekaterih družih gubernij izjavilo se je vsled carjeve inicijative zaboljšanje kmetskega bita. Po štiriletnem trudu komisije za širjenje razmer mej plemenitaši ali graščaki in kmeti proglasil se je 19. februarja 1861 manifest, vsled katerega je bilo osvobojeno iz odvisnosti 25 milijonov duš, katerim je na občinskem pravu dano v last več od 100 milijonov desetina zemlje.

S tem blagim korakom pridobil si je car hvaležnost ne samo osvobojenih, a vsega naroda, ki ga je jel slaviti kot carja osvoboditelja.

Leta 1862 in 1863, o času poljske vstaje v Varšavi, bila je njegova delavnost v notranji organizaciji nekoliko zadržana, a precej po umirjenji Privislanskega kraja bila je izdana sodnijska reforma (objavljena v ukazu od 1. decembra 1864) podobna našemu sodnijskemu redu in za vselej odpravljene do tega časa uporabljene telesne muke pri izpra-

ševanju zločincev in prestopnikov. Spet car osvoboditelj!

Leta 1867 bil je prvi napad na njegovo življenje v Parizu, katerega je bilo od previdnosti srečno rešeno.

To leto bila je tudi politehnična razstava v Moskvi, katero so obiskali predstavitelji skoraj vseh slovanskih narodov.

Car Aleksander bil je tudi prvi, ki je sprožil človekoljubno misel, omejiti rabo razletnih kanonskih krogel, kartač in drugega opustošilnega orodja v vojski. Na njegov poziv do vseh evropskih vlad sešla se je konferenca (28. oktobra 1858) vseh evropskih državnih zastopnikov v Petrogradu in tudi sklenila v prihodnosti v vojski ne rabiti več taci barbarskih sredstev. S tem pridobil si je car Aleksander ne samo zaslugo za svoj narod, ampak za celo človeštvo.

Leta 1870 do 1874 uporabil je car naj več za potovanje po svojem carstvu kakor tudi v tuje dežele. Leta 1873 obiskal je našega presvitlega cesarja na Dunaji in razstavo.

Ko se je leta 1875 pričela vstaja v Hercegovini in je v posledstvu Srbija in Črnogora vstopila v vojno s Turčijo, nij se mogel car vsled svojega miroljubja hitro odločiti za vojno, dasiravno je to bila želja ruskega naroda. A ko se je vojska Srbije s Turčijo za prve nepovoljno končala, uporabljal je ves svoj upliv, da bi sultan svojim kristjanskim podanikom podelil človeška prava. Tudi druge države zahtevale so isto, a zadovolile so se z obširnimi obljubami Turčije, mej tem, ko je Rusija tudi zahtevala uresničenje danih obljub. A ker Turčija tega nij hotela, objavila se jej je vojna.

Kdo ne pomni velicega navdušenja mej vsem slovanskim svetom za rusko vojsko osvobojenja južnih pod turškim jarmom zdihujočih Slovanov, katero je car Aleksander sam spremljeval notri do pada Plevne, in je pri raznih prilikah delil osodo navadnega vojaka. Po padcu Plevne, kateri je izid vojske odločil, vrnil se je car zopet v Moskvo in Petrograd, kjer je bil povsod navdušeno sprejet. Po končani vojni s Turčijo, po proklamaciji neodvisnosti Črnogore, Srbije in Rumunije, avtonomije Bolgarije in reforme Rumelije, zapustila je zmagonosna ruska vojska turško zemljo z jako malo zemljiščno odškodnino v malej Aziji in Besarabiji a priborivši, četudi ne še popolnoma po volji, idealni cilj: osvobojenje svojih bratov od turškega jarma. — Tudi pri jedinjenju k ruskemu carstvu kavkazskih dežel, raznih kanatov v srednji Aziji in doljnem iztoku Sibirije za časa Aleksandra nemajo nikakega nastopateljnega pomena ampak nasprotno le obraniteljni, ker drugače nij bilo moči odvrniti vednih roparskih napadov v rusko zemljo.

Sploh iz vseh potez njegovega slavnega življenja vidi se le skrb za blagor in mir svojega naroda, in zato mora človek temveč strmesti nad predrznimi zločini, s katerimi se mu je streglo po življenju in katerih žrtva je nazadnje. Poleg omenjenega pariškega napada streljal je 14. aprila 1879 neki Sokolov na osobo Aleksandra v Petrogradu, 1. febr. 1879 bil je vzriv železne ceste pri Moskvi, in dne 27. febr. 1880 vzriv zimne palače v Petrogradu.

Vsled takih dogodeb izročil je car neomejeno vlast knezu Loris Melikovu, kateri je z vso previdnostjo počasi jel vpeljavati razne reforme, mej katerimi tudi razširjenje tiskovne svobode, a katere, kakor denašnji žalostni dogodek kaže, zarotnikov in zločincev nijso še zadovoljile, nijso mogle zadovoljiti one klete male pa energične in grozne čete nezadovoljnežev, ki so se zarotili državi, redu in vsemu obstoječemu, ki hoté le anarhijo in uničenje vsega, kar jim je na potu.

Iz državnega zbora.

Z Dunaja 14. marca. [Izv. dop.]

Strašni umor ruskega carja je tudi mej poslanci velik vtis naredil. Pred sejo so v gručah stali ter se pogovarjali, kakšne posledke bi ta grozoviti čin mogel imeti.

Pri volitvi predsednika na mesto odstopivšega grofa Coroninija se je oddalo 184 glasov za dr. Smolko, 146 za dr. Rechbauerja, 9 listov pa praznih. Ko je dr. Smolka stopil na mesto predsednika, pozdravila ga je desnica, zlasti Poljaci, z živahnimi bravo klici in ploskanjem. V prihodnji seji se ima voliti 1. podpredsednik. Poljski in češki kljub sta sklenila levici kompromis ponujati, t. j. mesto 2. podpredsednika. Če levica sprejme to ponudbo, potem se voli g. baron Gödel za 1. podpredsednika. Ako pa levica odbije kompromis, kar bode gotovo storila, potem bodo vsi trije klubi se posvetovali, ali naj se g. baron Gödel za 1. podpredsednika izvoli, ali pa ostane na svojem mestu, a 1. podpredsednik se češkemu klubu prepusti. Ta bi menda g. kneza Lobkovic kandidiral, ki je kot deželni maršal na Češkem in tudi tukaj kot predsednik davkarskega odseka dovolj dokazal svojo zmožnost predsedovati in voditi razprave.

O hišnem davku debata počasi napreduje in menda ne bode pred koncem tega tedna končana.

O umoru ruskega carja.

S peklensko energijo hodili so nihilisti za svojim ciljem ter proganjali izbrano si visoko žrtev, toliko časa, da so jo dosegli. Poročila o tem se glase:

Nedeljo popoldne se je ruski car peljal

iz jahalnice domov v zimsko palačo; mej potom vrže nekdo bombo pod carjev voz; car stopi z voza, da vidi, kaj da je in tačas še nij bil nič ranjen. Prva bomba je ranila dva Čerkesa. Ko pa car stopi na ulico, prileti druga bomba in ta mu odtrga obedne nogi. Bomba je raznesla tudi kočijo in od cesarjevega spremstva okolo 10 oseb ali smrtno ali nevarno ranila. Mej onimi, katere je bomba smrtno zadela, je tudi policijski pomočnik Dvorščeki, več oseb pa je tudi lahko ranila. Bomba je razpoknila s takim gromom, da so se šipe na drugej strani stoječih dvorskih hlevov in cerkve utrle.

Na mesto, kjer se je to zločinstvo zgodilo, prihitela sta prva cesarjevič naslednik in veliki knez Mihael Nikolajevič; vzdignila sta ranjenega carja, nesla ga v seni in odpeljala ga v zimsko palačo.

Vest o tem grozovitem napadu se je po Peterburgu bliskoma raznesla. Nebrojna množica ljudi zbrala se je pred zimsko palačo in pričakovala, da bi pozvedela kaj o carji. Okolo četrte ure je car izdihnil svojo dušo, prevideli so ga, a zavedel se od napada potlej nij več. Ko je pred palačo zbrano ljudstvo zvedelo, da je car umri, nij moglo več vzdržati se, vse je plakalo.

Čudno je to, da je mogel oni zločinec, ki je drugo bombo vrgel, ubegniti in da so ujeli samo dva zločinca, od katerih je jeden gojenec rudarske akademije. Napastniki so bili preoblečeni kot delovci, ki so sne kidali.

Cesarjevič naslednik Aleksander Aleksandrovič je ponedeljek nastopil vladarstvo kot Aleksander III. in izdal manifest, v katerem pravi:

„Vsemogočnemu se je v njegovem neumljivem sklepu zazdelo, Rusijo udariti s teškim osodnim vdarcem in na oni svet poklicati njegova dobrotnika, carja Aleksandra II. Padel je pod bogokletskimi morilnimi rokami, ki so večkrat sezale po njegovem dragem življenji. Sezali so po tem dragem življenji zato, ker so v njem videli zavetje in obrambo velikosti Rusije in blagostanja ruskega naroda. Uklo nimo se pred neumljivo voljo božje previdnosti in pošiljamo k Vsemogočnemu svoje molitve za mir čistej duši našega umrlega očeta. Mi stopamo na svoj od svojih pradedov podedovani prestol ruske države in žnjo nerazrušljivo združenega carstva Poljske in velike kneževine Finske. Od Boga naloženo si težko breme sprejemamo v trdnem zaupanju na njegovo vsemogočno pomoč. Naj naše delo k dobremu naše ljubljene domovine blagoslovi in naj vodi našo moč v srečo vseh naših zvestih podložnikov.

„Posavljajoč pred Bogom vsemogočnim storjeno obljubo svojega očeta, da hočemo po zapuščini svojih pradedov posvetiti celo svoje življenje skrbi za blagostanje, moč in čast Rusije, zahtevamo od vseh svojih zvestih podložnikov, naj združijo pred altarjem Najvišjega svojo molitev z našo, ter jim ukazujemo, da nam in našemu nasledniku, nj. carskej visokosti velikemu knezu prestola nasledniku Nikolaju Aleksandroviču prisežejo zvestost. Dano v St. Peterburgu leta 1881 po Kristovem rojstvu in prvega našega vladanja.“

Vest o grozovitem umoru ruskega carja je silno pretresla vse evropske dvore. Posebno se je ustrašil nemški cesar Wilhelm, kateremu je bil ranjki ruski car ne le sorodnik temuč tudi vedno osebni prijatelj. Wilhelm je zaplakal in nesvest ga je objela, ko je no-

vico slišal. Sploh pa bode dogodek v Peterburgu na vso evropsko politiko močno uplival, o tem nij dvomiti.

Zdanji novi ruski car velja kot mož, ki je Slovanom in Francozom prijatelj, a ne Nemcem. Nemška „National Ztg.“, ki je o ruskih zadevah dobro podučena, piše: O osebah, katere bode novi car zbral okolo sebe, sodi se (v Berlinu) za gotovo, da ne ostanejo stare; dozdanji uplivni možje bodo izginili in na površje pridejo čisto novi. Najbolj zadeti bodo zdanji dvorjaniki. Samo o Loris-Melikovu se sodi, da bode ostal na odličnem mestu. Vsa notranja in vnanja dozdanja omahljiva ruska politika postala bode krepkejša. Celo politično položenje v Evropi pa je nastalo negotovo in v berlinskih krogih se sodi, da je v politične račune padlo dejanje, ki bode imelo take posledice, katere se ne dade zdaj preračunati in ne opisati.

Francoski časopisi se mnogo zanašajo na novega carja in naglašajo, da je Aleksander III. prijatelj Francozom in da sovraži Nemce, vsled tega da se bodo vlasti vse drugače nasproti Nemčiji postavile. „Republique Fr.“ meni, da umor ruskega carja ne bode trajno škodoval razvoju napredka na Ruskem.

Na Angleškem je grozoviti čin peterburgski prouzročil silno razburjenost; vse novine prinašajo uvodne članke.

Na najvišji ukaz bode avstrijski dvor štiri tedne žaloval za ranjnim carjem Aleksandrom II.

Uradna „Wiener Abendpost“ piše: Strašna novica pretresa Evropo, navdaja vse duhove s strahom in gnjusom. Velikodušnega blagega vladarja je zločinčeva roka hipoma vzela hvaležnemu narodu. Temu je izkazal takih dobrot, katere so rusko zgodovino napolnile z lučjo nove dóbe, z lučjo novega prava, človekoljubnosti in izobraženja. Samo dejanje, s katerim je pričel svoje vladarstvo, in s katerim je dal 25 milijonom svojih podanikov zavest njih človeške vrednosti in njih domovine, samo to dejanje zadostilo bi, da se car Aleksander II. uvrsti mej najbolj blagohoteče vladarje, mej najplemenitejše dobrotnike človeštva. Ali, da se zoper takega moža, zoper tako srce vzdigne prokleta roka zločinstva, to je ravno moment, zaradi katerega je dogodjaj dneva najbolj tragičen našega stoletja. Z globokim sočutjem gleda zato prebivalstvo Avstro-Ogerske na glavno mesto prijateljske nam države ter združuje svoje želje z ono molitvijo, katero pošilja denes žalujoč narod ob smrti svojega vladarja proti nebu. Naj je carju Aleksandru III. usojeno ono izvršiti, kar je njegov visoki oče z roko blagoslov delečo pripravil in naj bi razvoj Rusije stalno napredoval na onem potu, ki vodi do cilja pravega blagostanja narodov in do živega sodelovanja pri skupnej nalogi miru z vsemi narodi v Evropi.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 14. marca.

Peštanski „Lloyd“ prinaša ob odstopu Coroninija uvodni članek, v katerem pravi, da nemški ustavoverci delajo politiko sami sebe skrunčih skopcev in da se dajo v vsem le od ortodoksnega višjega svečenika ustave, od Herbsta zapeljivati. „P. L.“ je strah, da bode zdaj desnica v Avstriji neomejeno vladala.

Vnanje države.

Važnejše novice o umoru ruskega carja, njega nasledkih in vtisih, sestavili smo na drugem mestu denšnjega lista.

Najnovejši telegrami iz Peterburga jav-

ljajo: Denes 14. t. m. dopoldne je car Aleksander III. mej streljanjem s kanoni nastopil vladarstvo in prisegel. Ljudstvo je novega carja in carinjo navdušeno pozdravljalo.

Zločincu, katerega so pri napadu ujeli vo-jaki, ime je Pusakov, je 21 let star in bil dve leti v rudarske akademiji. Ujeli so tudi drugzega zločinca, ki je tudi jedno bombo vrgel. — Udje carske rodbine so Aleksandru III. uže včeraj prisegli.

Car Aleksander II., ki je ostal zdrav po prvej razstrelbi, ukazal je, da se ranjencem pomaga in da se ujeti zločinec proč odvede. Ko je druga bomba razpoknila, ležal je car uže mej ranjenimi na tleh, mej njimi ne zadet tudi zločinec.

„Agence Russe“ javlja: Spodnji deli nog ranjenega carja so se zgorenjih delov držali samo s posamnimi koščki mesa. Car je po uplivanji zdravil še enkrat odprl oči, a jih je kmalu zopet zatisnil in izdihnil dušo.

Pariz, 14. marca. Zbornica in senat sta sklenila zaradi dogodka v Peterburgu prenehati seje.

Rim, 14. marca. Cairola je v zbornici naznanil mej odobravanjem, da je izrazil obžalovanje cele dežele. — Papež je poslal v Peterburg obžalovanjske brzovjave.

Berlin, 14. marca. „Rajhstag“ je sklenil, da nemškemu carju izrazi svoje obžalovanje ob izgubi njegovega zvestega prijatelja.

Turčija se v grško-turškem vprašanji udaje; poroča se namreč, da je pripravljena Grškej odstopiti velik del Tesalije s Trikalom in Lariso; o tem predlogu turškem so baje izrazile vse evropske vlasti, da se more o njem razgovarjati. Grozoviti dogodjaj v Peterburgu in nastop Aleksandra Aleksandroviča na ruski prestol bode na razvoj grško-turškega vprašanja močno uplival.

Znano je, da je Bismark nedavno v nemškem „rajhstagu“ ščuval zoper **berlinski** mestni zbor zaradi njegove finančne politike. To ščuvanje je uže rodilo svoj sad. V tiskarni, kjer se tiskata uradni „Reichsanzeiger“ in Bismarkova „N. Allg. Ztg.“ je izšla številka „Ostend. Zeitung“, ki piše: „Zoper davek na hišno najemščino mora prebivalstvo berlinsko energično stopiti. Magistrat ne more nič, če jednega dne 100.000 ljudi pride pred njegovo poslopje in mu tam naravnost povedo, da z njegovo finančno politiko nijso zadovoljni.“ Od tega lista se je po Berlinu zastoj raztrosilo 100.000 številčk.

Dopisi.

Iz Zagorja na Notranjskem 14. marca. [Izv. dop.] Občinski odbor v Zagorji na Notranjskem je sklenil na predlog g. Jakoba Križnarja, da naj se naredi promemorij ali peticija in predloži vsem občinskim zastopom po celem Kranjskem in Primorskem podpisati. Memorandum odbijal bode nasilstvo germanizacije in italijanizma in terjai bode vpeljavo slovenščine v vse javne urade in šole na Kranjskem in Primorskem. Odbor je to enoglasno odobril. Memorandum oddal se bode na pripadajočem mestu v Beč. Potrebne reči odposlale so se uže našemu g. državnemu poslancu Adolfu Obrezi v Beč. — Matija Fator, župan; Alojz Fator, Jakob Križnar, Alojz Domicelj, Josip Česnik, Jakob Marinčič, odborniki. — (Naj bi vse druge občine posnemale jih. Ur.)

Iz Trnovega 11. marca. [Izv. dop.] Ker se v nekej važnej zadevi do sedaj še nihče nij oglasil, hočem jaz nekoliko spregovoriti. Znano je, da tržaški mestni odborniki uže kaki dve leti zaporedoma prihajajo iz Trsta v Bistrico, da bi vodo Reko odkupili in jo v Trst napeljali. — Tako so bili zopet letos okolo 15. febr. se prišetali iz Trsta v Bistrico. Da bi Tržačanje na vsak način radi našo vodo v Trst napeljali, vidi se iz tega, da so gospodarjem malinov in žag ponujali za vsako zglavnico pri mlinu ali žagi po 30.000 goldinarjev.

Vseh zglavnic skupaj je 15, torej bi samo odkup teh znašal 450.000 gld. Ker je pa gospodarjev več, in ker nimajo vsi celih zglavnic, temu nekateri le po $\frac{1}{4}$ in po $\frac{1}{2}$ zglavnice — seveda nekateri tudi po več celih, bi torej ne bili vsi jednako odškodovani.

Tako na priliko bi dobil najmanjši, ki ima le $\frac{1}{4}$ zglavnice 7.500 gld., srednji, ki ima $\frac{1}{2}$ zglavnice 45.000 gld., in največji ki ima $\frac{3}{4}$ zglavnice 82.500 gld. odškodnine. In ravno to je, kar bistriško gospodo, vzlasti velikega kneza Beleta tako pritiska, da naj se voda na vsak način proda, kajti toliko tisočev v žep vtakniti brez truda in na škodo drugih uže velja, kaj ne? — No za nekaj bi uže bilo prav tudi, ako bi Bistričanje mogli vodo brez vseh zaprek kar na lahko pod roko prodati — kar pa ne gre — bi si potem zraven vodnjakov saj stranišča na pripravnejših mestih postavili, da ne bi kakor dozdej več svoje nesnage na vodo spuščali, ter jo drugim ljudem pošiljali.

Je pa od Bistrice do Vrem še drugih 15 malinov in žag, za katere se seveda g. Belet ne briga, in zraven vsega tega treba je še pomisliti, da je tukaj prizadeta velika večina ljudstva in sicer iz 5 okrajev: iz Bistriškega, Volovskega, Podgradskega, Senožškega in Sezanskega. — Veste vi gospoda bistriška z Beletom na čelu, to ni kar si bodi in nij tako lahka stvar kakor prodati voz žaganc, od katerih je kdo sam gospodar; tukaj ima veljavno besedo ljudstvo in — vlada.

Najbolje pa bode kakor je v tej zadevi bil pred dvema letoma nekdo v „Novicah“ rekel, „da je najbolje, da mi ostanemo pri svoji vodi, Tržičanje naj ostanejo pri svojih tisočih.“

Z Dunaja 14. marca. [Izv. dopis.] Ko je cesar od samega grofa Coroninija, s katerim sta se v mladosti skupaj učila, slišal, da ta odstopa od predsedništva zavoljo surovih napadov Herbstovih in ustavovercev, izrekel je cesar, kakor sem iz dobrega vira slišal, tako ostro sodbo o Herbstu (katerega uže prej nij maral) in o ustavoverstvu sploh, da se kaže, da so ustavoverci navzgoraj popolnem nemogoči postali, in torej nij misliti, da bi spet na krmilo prišli. In v tem imajo ustavoverci res nesrečo, da se z vsako svojo novo akcijo le blamirajo in si škodujejo.

Če je tedaj prav res nevesela resnica, da ne moremo na pr. Slovenci nič „naprej priti“ s svojimi terjatvami, to zadostenje vendar imamo, da vidimo, kakó se naši protivniki od dne do dne slabé, kako nemogoči postajajo in kakó je vse upanje, da se ta klika razbije, ki nas je toliko let tlačila. Potlej bode vendar menda tudi enkrat čas prišel za izpolnitev naših narodnih želj, katerih uresničiti se zdaj menda res iz strahu pred tem ustavoverstvom ne upajo!

Telegram „Slovenskemu Narodu“.

Dunaj 15. marca. Za prvega podpredsednika državnemu zboru je bil voljen knez Lobkovic s 163 glasovi proti Demelu, ki je imel 149 glasov.

Dr. Tonkli je interpeliral pravosodnjega ministra, zakaj se je slovenska menjična tožba pri tržaški trgovski sodnji in nad-sodnji odbila.

Domače stvari.

— (Vesteneckova afera.) Opozorujemo na vrlo zanimivo poročilo o sodniškem

obravnavanju, ki ga priobčujemo denes precej tu zadaj. Iz tega je litijska stvar menda vendar dovolj pojasnjena, ne? Kaj porekó oni, ki so jo v ljubljanskem nemškem tedničku hoteli nekako čudno zaviti?

— (Falzificiranje kranjskega grba.) Piše se nam od tu: Kakor je znano iz zbirke grbov vseh avstrijskih kronovin, katero je izdala dvorna tiskarna dunajska, je kranjski orel višnjev in je polumesec srebrno in rudeče predeljevan. Nemškutarji pa so Kalteneggerju na album napravili zlato-rudeče razdeljenega, prav kakor je Dežman pri Kalteneggerjevem banketu pridigoval, da ima biti. Slovanske barve, ki se slučajno strinjajo s kranjskimi, nemškutarje tako v oči bodejo, da poslednje falzificirajo in narejajo iz srebra zlato, samo da bi se nemškemu „schwarz-roth-gold“ malo bolj približali! Mali ljudje.

— (Nora ušla.) Pretečeno nedeljo je pripeljal v Ljubljano Anton Venè, kmetski posestnik iz Bučke, okraja krškega, zblaznelo 40 let staro deklo Marijano Mavrič iz Ponikve. A na frančiškanskem trgu, mej mnogimi pred cerkvijo stoječimi ljudmi mu je blazna ženska ušla, ne da bi jo bilo do večera mogoče najti.

— (Vrba pri Celovci pogorela.) Iz Celovca se nam piše: V nedeljo večer preko 5. uri se je vnela prva hiša v vasi Vrba (Velden) od celovške strani. Ker je bil popoldne neugoden veter, ki je od vzhoda proti zahodu bril, razširil se je ogenj jako hitro in v kratkem času celo Vrbo upepelil, dasi-ravno so od blizu požarne straže na pomoč prišle in celo od Beljaka. Nij bilo moč nič rešiti, cela vas s cerkvijo vred je pogorela. Kako da je ogenj nastal, je še neznan.

Vesteneckova aféra pred ljubljansko delegirano okrajno sodnijo.

Zadnji ponedeljek popoldne ob pólu štirih se je vršila sodnijska obravnava o zatožbi litijskega žandarmskega vahtmajstra Wagnerja, Vesteneckovega iskrenega prijatelja, proti litijskemu županu gospodu Alojziju Koblarju, zaradi „razžaljenja česti“. Sodnik je bil mestne delegirane sodnije načelnik, svetovalec Ledenik. Državni funkcionar, ki je žandarmovo tožbo zastopal, bil je državnega pravdnika namestnik gospod Mühleisen; toženca, župana litijskega, gospoda Al. Koblarja, je zastopal c. kr. notar Luka Svetec iz Litije; zagovornik gospoda Koblarja pa je bil advokat dr. Alf. Mosché. Poslušalcev je bilo prišlo izredno mnogo, kakor jih je malokdaj v teh prostorih, posebno je bilo dosti juristov.

Prebere se zatožba žandarmova, katera g. župana Koblarja dolži, da je v svoji znanosti, v časopisih razglašenej objavi do deželnega predsedništva, baje neopravičeno dolžil vahtmajstra Wagnerja, da je ta udeleževal se oknopobijanja pri c. kr. komisariji okrajnega glavarja g. Delkotu v Litiji in da je bil tist večer, ko se je ta škandal izvršil, popolnoma pijan.

Gospod Luka Svetec kot namestnik zatoženega župana, po sodniku vprašan, takoj izjavi, da se zatoženi župan g. Koblar nikakor ne prizna krivega, kajti župan je le poročal to, kar bi moral vsak župan poročati v enakem slučaju, namreč resnico. Prebere se potem objava župana Koblarja do deželnega predsedništva.

Zastopnik zatoženca gospod Svetec, zaslišan od sodnika, pové, da je oknopobijanje proizročilo velik škandal v Litiji in v oko-

lici posebno zaradi tega, ker so bile zraven take osebe, kakor je c. kr. okrajni glavar vitez Vestenek, drugi uradniki in c. kr. vahtmajster Wagner. C. kr. okrajni sodnik Pleško je iskal svoj revolver, da bi na razsajalce streljal, in tudi gospod Delkot se je izjavil, da bi bil prijel za puško in bi bil streljal mej oknopobijalce, ako ne bi bil videl tako odličnih mož uradnikov v njihovem krogu. Še drugo jutro je g. Delkot rekel, da je bilo oknopobijanje jako surova burka. Županstvo litijsko je vsa poročila o tej škandaloznej aféri poizvedelo in kot policijska oblast v Litiji imelo nalog, o tem poročati dotičnej političnej višjej gosposki. Ker sta pa bila c. kr. okrajni glavar vitez Vestenek in njega namestnik gospod Delkot sama v stvar zapletena, nij preostajalo županstvu drugzega, nego da je vso dogodbo naznanilo c. kr. deželnemu predsedništvu v Ljubljano, posebno še zaradi tega, ker je bil tudi litijske žandarmerijske postaje načelnik, vahtmajster Wagner, pri razsajalcih in pri tistih, ki so okna pobijali, tedaj nij bilo mogoče njemu kot udeležencu kake objave doposlati. Županstvo litijsko se je opiralo le na izjave prič, katere je zaslišalo, a nij imelo nikdar namena, kaj napačnega poročati. Sploh misli zastopnik toženca, gospod Svetec, da nij umestno ta slučaj uže zdaj obravnavati, posebno zaradi tega ne, ker se preiskavanje zaradi napeljevanja h krivej izpovedbi prič še nij končalo in bi bilo tedaj treba počakati njegovega izida. Ako pa bi sodnik bil te misli, da naj se obravnava uže denes vrši, potem je županstvo litijsko pripravljeno voditi dokaz resnice in bode v ta namen navedlo pripe-ljane priče.

Zagovornik zatoženca gospod dr. Mosché reče, da nij mestna delegirana sodnja v Ljubljani kompetentna soditi o tem slučaju, nego c. kr. sodnja v Litiji po § 51 kazenskega postopnika. Vsa obravnava, pravi zagovornik dr. Mosché, ima uže zdaj pečat ničevosti, katero si zagovornik pridržuje proti razsodbi eventualno naznaniti.

Tožnik žandarm Karel Wagner, Vestenekov prijatelj je 37 let star, postavlja se od kraja prav oblastno, in pravi, da je iz „Weltblatta“ zvedel objavo županovo. Pravi, da nij bil pijan, pa da je moral iti mimo Delkotovega stanovanja. Na vprašanje sodnikovo, ali misli, da je imel župan, ko je objavo napravil, kak slab namen proti njemu, pravi žandar, da misli, da ne in da tudi zaradi tega, ko je v deželnem zboru bilo omenjeno, da neče on podpirati občine pri policijskih poslih, nij bilo nobene jeze. Zastopnik zatoženca g. Svetec naznani, da ima nove priče, ki bodo dokazale da je bil žandarm Wagner pijan.

Sodnik g. Ledenig pravi, da so to le subsidiarne priče, katere imajo malo veljave. Zagovornik dr. Mosché izrečno zahteva, da se te priče zaslišijo.

Sodnik potem sklene, da se priče zaslišijo. On jih opomni, ogibati se vseh drugih oseb, samo govoriti o Wagnerji.

Priča Josip Razpotnik pravi, da je videl pri vходу v Litijo gospode „iz komesije“ ko so se vrnili iz Šmartna. Mej njimi je bil vahtmajster Wagner in videlo se mu je, da je bil „vinski“. Tudi je Wagner zraven stal, ko so okna pobijali tisti gospodje „iz komesije“, ki so se v treh kočijah pripeljali se pa stopili vsi z voz.

Priča Kobivšek pravi, da je videl vaht-

majstra in kontrolorja tisto noč, da sta bila tako pijana, da sta kar cesto merila od ene do druge strani.

Priča Edmund Planinšek pravi, da je njemu Rihar Ravnikar o družbi iz komesije rekel: No sind das Räusche“.

Jožefa Lavrenčič, katero so vprašali v gostilni, ko je bil priča poleg, zakaj nij pri komisiji, ko je bila zaslišana povedala, in imenovala vseh, ki so bili zraven pri oknopobijanju, rekla je: Vahtmajstra nijsem hotela zato imenovati, da bi ga v nesrečo ne spravila, Vesteneka pa nijsem imenovala za voljo njegove visoke službe.

Priča Janez Simončič je slišal od Ignaca Koritnika, kmeta iz Šmartnega, da so bili vsi gospodje „dobro natrkani posebno, pa vahtmajster takó, da je komaj na nogah shtal“. —

Prebere se zapisnik posestnika Knafliča iz Šmartnega, kateri izpové, da je Vestenekova družba, obstoječa iz 11 oseb, spila kakih 8 litrov vina.

Izpoved priče Martina Hacin se prebere; on je videl, da je Vestenek zraven stal, ko so okna pobijali, pa kep nij metal.

Državni funkcionar g. Mühleisen predlaga, naj se župan Kobler izpozna za krivega. Dr. Mosché v svojem govoru pravi, da je to pač kaj v Avstriji nezaslišanega, da župan, kateri stori svojo dolžnost in objavi kajenje javnega miru dotičnej oblasti, pride potem zaradi tega pred sodnijo! Župan, da je objavo napravil v imenu županstva ne pa kot Alojz Kobler. Tudi nij imel namena koga razžaliti; on je tako poročal kakor je slišal od prič, katere so mu škandal objavile. Torej v tem slučaju manjka „animus injuriandi“, kajti župan je storil le kot od države postavljeni funkcionar svojo uradno dolžnost, in ko bi imel biti zaradi tega kaznovan, bilo bi pač dvomiti nad vso javno moralo in pravico. Zagovornik opozorja sodnika, naj na to ozir jemlje.

Sodnik g. Ledenig izreče sodbo, po kateri je župan g. Kobler nekriv in oproščen zatožbe, ker je ta storil le svojo dolžnost, da je nered, ki se je godil, objavil gosposki in ker, kar tožnik sam prizna, nij imel nobenega slabega namena.

Tožnik vahtmajster Wagner, ki je obsojen plačati stroške te tožbe, naznanja po državnem funkcionarji priziv zoper to razsodbo na deželno sodnijo.

Zahvala.

Podpisani v imenu stradalajočih izreka najiskrenejšo zahvalo za veliko pomoč 20 gld. poslano po visokočestitem gospodu dr. Jurju Sterbencu, županu v Hrenovicah. Bog tisočero povrni vrlenu do brotniku in pošiljalcu! — Bog navdihni še več enakih dobrotnikov. Bog plati!

Ravno sem še dobil za razdelitev mej stradalajoče 1 gld. od č. gospoda Val. Klobuka, duhovna na Vojskem pod Idrijo. Bog plati tisočero! —

Josip Potepan,
načelnik.

V Dolenjem Zemonu 12. marca 1881.

Umrli so v Ljubljani:

V deželnej bolnici:

6. marca: Marija Peček, gostija, 47 let.

7. marca: Jurij Genori, delavec, 48 let, za jetiko.
— Anton Ureuč, delovčev sin, 3 m.

Tulci.

15. marca:

Pri **Stonu**: Velcih iz Trsta. — Hartmann iz Gradca. — Kopp iz Celja. — pl. Garzarolli iz Senožeč. — Grimmeisen, Töpfer z Dunaja. — Domladiš iz Bistrice. — Grüner iz Celja.

Pri **Malič**: Fridrich iz Kočevja. — Berk z Dunaja. — Sauer iz Kaniže.

Dunajska borza 15. marca

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	73 gld.	70	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	75	65	"
Zlata renta	92	35	"
1860 drž. posojilo	130	—	"
Akcije narodne banke	811	—	"
Kreditne akcije	292	20	"
London	117	40	"
Srebro	—	—	"
Napol.	9	29 1/2	"
C. kr. cekini	5	54	"
Državne marke	57	15	"

Tovariš

s čisto vlogo 3000 gld. išče se za nadaljevanje v Ljubljani postoječega obrtniškega podvzetja. Natančneje pove F. Müllerjev „Anoncen-Bureau“ v Ljubljani. (127—3)

15.000 hruševih divjakov,

3 leta starih, uže za cepiti, prodaja, 100 za 1 gld.

Andrej Net,

(138 - 2)

na Kokrici pri Kranji.

Bogu vsegamogočnemu zazdelo se je v njegovem neumljivem sklepu, da je mojega iskreno ljubljenega soproga, oziroma očeta, brata in svaka, gospoda

Franc Petauer-ja,

meščanskega urarskega mojstra,

po kratkem a hudem trpljenji, previdenega se sv. zakramenti za umirajoče, 15. marca v 41. letu njegove dobe na boljši svet poklicati.

Truplo dragega ranjcega se bude četrtek dne 17. marca popoldne ob treh z dunajske ceste št. 20 preneslo na pokopališče k sv. Krištofu.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v farnej cerkvi pri sv. Petru.

Ranjki bodi vsem prijateljem in znancem priporočen v blag spomin.

V Ljubljani, daé 15. marca 1881.

Antonija Petauer, soproga. Franc in Leopold, sinova. Antonija, Pavla in Terezina, hčere. Marija Kaman, rojena Petauer, sestra. Anton Kaman, svak. (139)

Le jedenkrat

podaje se tako ugodna prilika, da si za polovico prave cene omisli vsakdo izvrstno uro.

Velikanska razprodaja.

Politične razmere, ki so nastale v celem Evropi, zadele so tudi Svico; vsled teh razmer se je na stotine delavcev izselilo, tako da je obstanek tovarn jako dvomljiv. Tudi največja fabrika za ure, katero smo mi zastopali, se je zaprla začasno, ter nam je zaupala prodajo svojih ur. Te tako zovane **žepne ure** so najboljše ure celega sveta, kojih okrovi so izdelani iz najfinejšega **srebrnega niklja**, so izredno elegantno gravirani in giljoširani, ter so ameriškega sistema. **Vsled neke vlastne konstrukcije ne more se taka ura nikdar pokvariti, pade lahko na tla, sme se stisniti, a vendar ura pri tem nič ne trpi.**

Proti povzetju, ali vpošiljavi male svote, katera je pri vsakej baži ur zaznamovana, s katero je plačana le pridejana zlata double urna verižica, baržunasti etui, glavni ključ za ure in delavska plača, dobi vsakdo najfinejšo repasirano uro skoraj na polovico **zastonj**. Vse ure so natanko repasirane, ter **garantujemo za vsako uro pet let.**

V dokaz gotovega jamstva in stroge solidnosti, prevzemamo s tem dolžnost javno, da vsako nepristoječo uro nazaj vzememo, in z drugo zamenjamo.

Izpisek ur.

1000 komadov remontoir žepnih ur, katere se pri kozici navijajo brez ključa, z dvojnimi okrovom in kristalnim okrovom, izredno natančno regulovane; razen tega so tudi elektrogalvanično pozlačene, tako da jih nobeden zlatar ne more od pravo zlatih razločiti; z verižico, medaljonom itd. **preje jeden komad gl. 25, zdaj le gl. 10.20.**

1000 komadov krasnih ur na sidro (ankeruhr) od najtežjega srebrnega niklja, tekočih na 15 rubinih, z emailiranimi kazali, kazalom za trenotke in kristalnim ploščnatim steklom, natančno repasirane; **preje jeden komad gl. 21, zdaj samo gl. 7.25.**

1000 komadov mobilnih ur na valje (cylinder-ur) v teških giljoširanih okrovih od srebrnega niklja, s kristalnim ploščnatim steklom, tekočih na 8 rubinih, fino repasirane, z verižico, medaljonom, in baržunastim etuijem, **jeden komad preje gl. 15 zdaj le gl. 5.60**

1000 komadov Washingtonskih ur na sidro od 13lotnega srebra, **potrjene od c. k. denarnega urada**, tekoče na 15 rubinih, elektrogalvanično pozlačene, da jih ne more nobeden strokovnjak ali zlatar od pravo zlatih razločiti; fino na trenotek regulovane in poskušene. Teh ur stal je **preje jeden komad gl. 27, zdaj pa le gl. 13.40.**

1000 komadov Washingtonskih remontoir žepnih ur, od pravega 13lotnega srebra odobrenega od c. k. denarnega urada, pod najstrožjim jamstvom na trenotek repasirane, s kollesjem od niklja in privilegiranim regulovanjem, tako da se nij treba teh ur nikdar popravljati. Pri vsakej uri da se zastonj tudi jedna zlata double urna verižica, medaljon, baržunasti etui in ključ; **vsaka taka ura stala je preje 35 gl. zdaj pa samo gl. 16.**

1000 komadov ur za dame od pravega zlata z 10 rubini, **preje gl. 40, zdaj gl. 20.**

1000 komadov remontoir ur od pravega zlata za gospode ali gospé, **preje 100 gl. zdaj gl. 40.**

650 komadov ur z ropotcem, fino regulovane, dajo se rabiti tudi na pisalni mizi, **preje gl. 12, zdaj le gl. 4.80.**

650 komadov ur z majatnikom (pendeluhr) v fino izrezljanih gotičkih visokih omaricah, navijajo se vsakih osem dnij, fino na trenotek regulovane, lepe, in impozantne. Ker je taka ura po minolih 20 letih še dvakrat več vredna, naj bi jo imela vsaka družina, posebno ker se s tako uro soba olepša. Te ure stale so **preje gl. 35, zdaj se dobi jeden komad za smešno nizko ceno gl. 15. 75.**

Pri naročilih za ure z majatnikom (pendeluhren) priloži naj se tudi mala svota.

Naslov: **Uhren-Ausverkauf**

(66—3)

von

Philipp Fromm, Uhrenfabrik,
Wien, Rothenthurmstrasse Nro. 9.